

promocija Zdravlja

Promocija zdravlja predstavlja bitan segment zaštite i unapređenja zdravlja, kao i prevencije i ranog otkrivanja bolesti. Prema definiciji iz Otava povelje, promocija zdravlja je osposobljavanje ljudi da povećaju kontrolu nad sopstvenim zdravljem i da ga unaprede. Briga za zdravlje stanovništva obuhvata multisektorski i multidisciplinarni pristup. Okvir za promociju zdravlja u zajednici proizilazi takođe iz Otava Povelje, koju su prihvatile gotovo sve zemlje sveta i sprovodi se kroz pet celina: izgradnja zdrave javne politike, stvaranje okoline koja pruža podršku, razvoj ličnih veština, jačanje akcija u zajednici, reforma zdravstvene službe.

Formulisanje zdrave javne politike jedne zemlje, upućuje one koji kreiraju politiku da budu svesni zdravstvenih posledica svojih odluka i da putem kombinacije zakonskih, finansijskih i organizacionih mera stvore okruženje za promociju zdravlja.

Republika Srbija je putem raznih zakonskih i podzakonskih akata, strategija i programa prihvatila i sprovodi aktivnosti na promociji zdravlja. Kroz multisektorsku saradnju na nacionalnom i na lokalnom nivou sprovode se razne aktivnosti na očuvanju i unapređenju zdravlja i prevencije bolesti. Unapređenje i očuvanje zdravlja stanovništva, razvoj zdravog okruženja, afirmacija zdravih stilova života, smanjenje faktora rizika za nastanak vodećih masovnih nezaraznih bolesti (pušenje, fizička aktivnost, neadekvatna ishrana, gojaznost, stres) su imperativ za zdravlje stanovništva.

U okviru Nacionalnih programa od opšteg interesa sprovodi se Program promocije zdravlja koji ima za cilj jačanje akcija u zajednici, razvoj ličnih veština na zaštiti i unapređenju zdravlja i preorijentaciju zdravstvene službe. Jačanje akcija u zajednici ogleda se u osnaživanju zajednice nad sopstvenim zdravljem i sudbinama, potpun i kontinuiran pristup informacijama o zdravlju i zdravim stilovima života, kao i obezbeđivanje finansijske podrške za izgradnju zdravog okruženja. Razvoj ličnih veština ima za cilj da edukuje pojedince da se brinu o sopstvenom zdravlju i zdravlju svojih najbližih i najčešće se odvija u školama, zdravstvenim ustanovama, radnom mestu, u zajednici. Reorganizacija zdravstvene službe u cilju promocije zdravlja ima zadatak da prepozna kulturne potrebe u zajednici, da ostvari bolju komunikaciju sa zajednicom i pojedincima, da sprovodi istraživanja i edukacije u zajednici. Promocija zdravlja se globalno gledano sprovodi kroz zdravstveno-vaspitne aktivnosti, mere prevencije i ostale mere u zajednici uz jednu sveobuhvatnu, kontinuiranu multisektorsku saradnju.

Takav program sprovodi se kontinuirano i na teritoriji Južnobanatskog okruga čiju analizu za 2015. godinu ovde prikazujemo. Program se sastoji od sedam celina, koje se odnose na: 1) prezentaciju programa promocije zdravlja stanovništvu okruga, 2) pokretanju svih vidova partnerstva u zajednici sa lokalnom samoupravom, školama, ustanovama socijalne zaštite, kulture, medijima, zdravstvenim ustanovama itd, 3) edukacijom edukatora za promociju zdravlja, 4) promocijom zdravlja sa vulnerabilnim kategorijama, 5) sprovođenje zdravstvenih kampanja, 6) zdravstveno-vaspitni rad na prevenciji zaraznih bolesti i 7) kontinuirani rad sa mas medijima.

Odsek za promociju zdravlja i zdravstveno vaspitanje Zavoda za javno zdravlje Pančevo jeste koordinator svih ovih akcija na teritoriji celog Južnobanatskog okruga.

Uspešno sarađujemo sa 8 domova zdravlja, dve opšte i tri specijalne bolnice, 104 osnovne škole (66 matičnih i 38 isturenih odeljenja), 17 srednjih škola i 8 predškolskih ustanova. U saradnji sa lokalnim zajednicama, preventivnim službama domova zdravlja i zainteresovanim školama u proteklom periodu obeležili smo sve kalendare zdravlja. Svoju aktivnost upotpunjujemo i medijskim prezentacijama, preko sredstava javog informisanja i ažuriranjem sajta zavoda.

U 2015. godini uspešno su sprovedene sve aktivnosti na promociji zdravlja iz Nacionalnog Programa promocije zdravlja.

Zdravstveno-promotivne aktivnosti su koordinisane sa svim zdravstvenim ustanovama u okrugu i one su se sprovodile kroz individualne i grupne oblike rada, kroz prikaze izložbi i organizacione sastanke posvećene riziko-faktorima za nastanak mnogih masovnih nezaraznih bolesti kao i prevenciju zaraznih bolesti. Takođe zdravstveno vaspitne aktivnosti su se sprovodile i kroz rad patronažnih službi i službi kućnog lečenja. Obim rada prikazan je u tabeli.

Zdravstveno-vaspitne aktivnosti kroz pokretanje svih vidova partnerske saradnje ostvarene su sa 51 institucijom i realizovano je 24 manifestacija u zajednici kroz takvu multisektorsku saradnju na zaštiti i unapređenju zdravlja.

Prenošenje znanja stavova i ponašanja kroz edukaciju edukatora predstavlja jako bitan segment u radu na promociji zdravlja i u 2015. godini edukovano je 400 učesnika koji će svoje znanje o zdravim stilovima života i prevenciji riziko-faktora prenositi kroz dalju edukaciju, a edukovano je i 672 osoba u oblastima promocije zdravlja i sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti.

Akcenat je stavljen i na edukaciju vulnerabilnih kategorija, posebno školske dece i omladine koja se sprovodi na teritoriji celog okruga. Zaposleni u Odseku za promociju zdravlja i zdravstveno vaspitanje sprovodili su edukaciju u 19 osnovnih i 2 srednje škole kroz radioničarski rad na sledeće teme: pubertet, alkoholizam, narkomanija, pušenje i sida, dok su zdravstvene ustanove primarne zdravstvene zaštite sprovele edukacije po raznim temama iz promocije zdravlja u svih 67 matičnih osnovnih škola i 17 srednjih škola.

U 2015. godini sprovedene su i brojne aktivnosti u oblasti Programa za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti.

Brojne promotivne aktivnosti su realizovane kroz obeležavanje kalendara zdravlja. U 2015. godini sprovedeno je 30 kampanja, 24 manifestacija u zajednici sa 1217 učesnika. Za kampanjske aktivnosti zavoda i domova zdravlja podeljeno je 16957 primeraka promotivnog materijala. Ove kampanje imaju za cilj da širokoj populaciji skrenu pažnju na bitne zdravstvene probleme, njihovu prevenciju i rano otkrivanje, a sve u cilju očuvanja i unapređenja zdravlja.

Imajući u vidu zastupljenost medija u svakodnevnom životu građana, posebna pažnja se posvećuje medijskoj promociji zdravlja. U zavisnosti od vrste medija i njihovoj ciljnoj grupi stanovništva, prilagođavaju se i zdravstvene poruke koje se tako šalju. U 2015. godini bilo je 327 medijskih prezentacija, na TV, radiju i štampi, kao i 39 priloga na web stranici zavoda.

Odsek za promociju zdravlja i zdravstveno vaspitanje je ostvario saradnju sa 3 partnera u okviru sledećih projekata: sa IZJV Novi Sad - „Program unapređenja prevencije infekcija humanim papiloma virusom u APV za 2015. godinu“ i „Unapređenje prevencije karijesa ranog detinjstva u APV“ i sa GZJZ Beograd i UNICEF-om - „Podrška ranom razvoju i socijalnoj inkluziji dece kroz jačanje kapaciteta polivalentne patronažne službe i obezbeđenje kontinuiteta zdravstvene zaštite porodice“.

Potrebno je i dalje nastaviti sa multisektorskom saradnjom i aktivnostima kojima ističemo značajnost brige za sopstveno zdravlje i zdravlje zajednice u celini, izdvojimo prioritete i radimo na stvaranju okruženja za njihovu realizaciju. Usvajanje zdravih stilova života među mladom populacijom predstavlja najbolji put za nastanak i očuvanje zdrave populacije, a za to je multisektorska saradnja neophodna. Takođe je jako bitna reorganizacija zdravstvene službe u cilju stavljanja akcenta na zdravlje a ne na bolest, povećanje aktivnosti na promociji zdravlja i prevenciji bolesti kao i obezbeđivanju materijalnih sredstava za to. Aktivnosti na promociji zdravlja predstavljaju dugotrajan, kontinuirani posao čiji se rezultati vide tek u budućnosti, a to treba da bude naš dugotrajni cilj kome težimo.

U toku 2015. godine obeleženi su sledeći datumi iz Kalendara zdravlja:

1. Nacionalni dan bez duvanskog dima
2. Evropska nedelja prevencije raka grlića materice
3. Mart mesec borbe protiv raka
4. Svetski dan borbe protiv raka
5. Međunarodni dan dece obolele od raka
6. Svetski dan bubrega
7. Nacionalni dan borbe protiv raka dojke
8. Svetski dan borbe protiv tuberkuloze
9. Svetski dan zdravlja
10. Evropska nedelja imunizacije
11. Nedelja bezbednosti saobraćaja na putevima
12. Međunarodni dan fizičke aktivnosti
13. Nedelja zdravlja usta i zuba
14. Dan zdravih gradova
15. Međunarodni dan sestrinstva
16. Svetski dan bez duvanskog dima
17. Međunarodni dan svesnosti buke
18. Svetski dan zaštite životne sredine
19. Međunarodni dan borbe protiv zloupotrebe i krupumčarenja droga
20. Svetski dan borbe protiv hepatitisa
21. Svetska nedelja dojenja

22. Nacionalna nedelja dojenja
23. Svetski dan srca
24. Oktobar –mesec pravilne ishrane
25. Svetski dan hrane
26. Međunarodni dan starijih osoba
27. Svetski dan mentalnog zdravlja
28. Svetski dan borbe protiv dijabetesa
29. Svetski dan borbe protiv HIVa
30. Zaštitimo se od gripa

U okviru kalendara zdravlja, organizovana su i 3 konkursa vezana za Nedelju zdravlja usta i zuba – „Osmehni se zdravo”, Nedelju dojenja – „Neka i mame koje rade doje” i povodom Oktobra meseca pravilne ishrane – „Pravilna ishrana – od njive do tanjira”.

**Obim usluga zdravstvenog vaspitanja realizovan u zdravstvenim ustanovama
u Južnom Banatu u 2015. godini**

Р.бр.	НАЗИВ СЛУЖБЕ	Индивидуални облици и методе рада			Организациони састанак			Групи облици рада						Приказ изложбе		
		План 2015	Извршење за I-XII 2015	Извршење у %	План 2015	Извршење за I-XII 2015	Извршење у %	План 2015		Извршење за I-XII 2015		Извршење у %		План 2015	Извршење за I-XII 2015	
		Број обухваћених лица	Број обухваћених лица	%	Број састанака	Број састанака	%	Број услуга	Број обухваћених лица	Број услуга	Број обухваћених лица	% услуга	% лица	Број	Број	%
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Здр. заштита предшколске деце	5746	9018	156.9	43	65	151.2	606	4842	512	4105	84.5	84.8	101	101	100.0
2	Развојно саветовалишт е	4650	7780	167.3	7	7	100.0	47	345	43	316	91.5	91.6	1	1	100.0
3	Здравствена заштита школске деце	12595	13500	107.2	43	55	127.9	2038	13105	1865	15776	91.5	120.4	103	117	113.6
4	Саветовалиш те за младе	1789	3133	175.1	8	8	100.0	160	1080	208	1456	130.0	134.8	5	5	100.0
5	Здравствена заштита жена	9280	12231	131.8	29	25	86.2	385	2801	404	3310	104.9	118.2	18	17	94.4
6	Здравствена заштита одраслих	61635	99576	161.6	189	213	112.7	1806	11910	2155	17648	119.3	148.2	56	56	100.0
7	Центар за превентивне здравствене услуге	8446	8928	105.7	10	35	350.0	620	3340	619	4189	99.8	125.4	0	25	
8	Саветовалиш те за дијабет	0	0		0	0		0	0	0	0			0	0	
9	Саветовалиш те за ментално здравље	0	0		0	75		0	0	0	0			0	0	
10	Стоматолошк а служба	31392	35404	112.8	180	211	117.2	2813	26125	3704	30112	131.7	115.3	57	60	105.3
11	Поливал.патр онажна служба	11640	15722	135.1	349	353	101.1	4148	39748	2736	26938	66.0	67.8	2910	1437	49.4
12	Социјална медицина	0	0		0	0		0	0	0	0			0	0	
УКУПНО		147173	205292	139.5	858	1047	122.0	12623	103296	12246	103850	97.0	100.5	3251	1819	56.0
13	Од тога у зјединици	11550	11946	103.4	24	18	75.0	2062	13200	1845	11160	89.5	84.5	280	228	81.4